

Beszámoló

a Nemzeti Kulturális Alap 2016. évi „Levéltári évkönyvek és forráskiadványok közzététele” pályázat teljesítéséről
(204188/00468)

- **Támogatás**

A pályázat keretében a Veszprémi Főegyházmegyei Levéltár fenntartója, a Veszprémi Főegyházmegye 842.310 forint vissza nem térítendő támogatást a *veszprémi püspökség második világháborús kárairól szóló forráskiadvány második kötetének megjelentetésére*.

- **Pályázat teljesítése**

Az elnyert pályázati támogatás és saját források révén, az NKA 62207/17. i.sz. levele értelmében halasztott határidővel, 2018 márciusában sor került a vállalt feladat teljesítésére. A kötet végül „*Püspök urat is őrizetbe veszem*” címen jelent meg. A nyomdai munkálatokat a veszprémi OOK-Press Nyomda végezte.

A kiadvány a levéltár őrizetében lévő dokumentumokat tartalmazza 1944–1948 között, a veszprémi egyházmegye háborús veszteségekre vonatkozóan. A forráskiadvány előző kötete az anyagi károkra helyezte a hangsúlyt, jelen kötet pedig az emberi, közösségi sorsokra a világháború idején és azt követő időszakban. A forráskiadvány a magyar egyháztörténet és történetírás iránt érdeklődők számára tartalmaz újdonságokat.

A kötet főbb paraméterei:

formátum: B/5

terjedelem: 734 oldal

ISBN szám: 978-615-80958-0-8

ISSN szám: 0238-7190

A kötet jelentősége

A kötetben megjelent források veszprémi egyházmegye területén 1944–1948 között, a második világháború idején és a közvetlen utána lévő három éves időszak alatt élő egyházi személyekre, más részük pedig az egyes közösségekre vonatkozóan. A források bemutatják, hogy az említett intervallumban milyen közvetett és közvetlen hatások érték a veszprémi egyházmegye híveit. Egyházmegyék tekintetében a kiadvány folytatja a bő egy évtizeddel ezelőtt elkezdett sorozatot, amely az 1944/45 utáni időszak feltárásával és feldolgozásával foglalkozik. Az egyháztörténeten túl további adalékokkal szolgál Magyarország történetéhez 1944 és 1948 között, néha nemzetközi kitekintéssel. Összességében megállapítható, hogy hiánypótlónak gondolt kiadvány született, amely nemcsak az egyháztörténetben, politikatörténetben, hanem a nagyközönség érdeklődésére is számot tarthat.

A kötet egy példányát a szakmai beszámolóhoz mellékeljük.

Ezúton köszönjük az NKA Közgyűjteményi Kollégiumának a kötet megjelentetéséhez nyújtott támogatását!

Veszprém, 2018. április 23.



Dr. Karlinszky Balázs
igazgató



A kötet tartalomjegyzéke:

Bevezető.....	11
I. Martyrologium.....	15
Lévai István balatonfőkajári plébánoshelyettes halála	20
Martincsevics Pál gyékényesi plébános halála	23
Németh Gábor nyugalmazott nagyvázsonyi plébános halála.....	26
Padányi Sándor inkei plébános halála	27
Pethő János nyugalmazott pápakovácsi plébános halála.....	42
Somlyai Ambrus ősi plébános halála.....	44
Zarka József pakodi plébános halála.....	49
Kovács Dezső első éves teológus halála.....	52
Apor Vilmos győri püspök halála	53
II. Mindszenty József püspök és papjai	59
a nyilasok fogságában.....	59
Memorandum.....	62
Letartóztatások és tiltakozások	65
Egyházigazgatási következmények.....	105
Letartóztatások utóélete.....	118
III. Egyházmegyes lelkészek hadifogsága	125
Farkas György tábori lelkész hadifogsága	133
Huszár János tábori lelkész hadifogsága.....	134
Kenéz Ferenc tábori lelkész hadifogsága.....	144
Kovács Jenő tábori lelkész hadifogsága	150
Kovács Sándor tábori lelkész hadifogsága.....	153
Mikó Imre tábori lelkész hadifogsága	153
Schweitzer József tábori lelkész hadifogsága	161
Rusznayk Ferenc törökkoppányi plébános fogsága	168
Más egyházmegyes és szerzetes tábori lelkészek hadifogsága.....	171
IV. 1944–1948 között személyes szabadságukban korlátozott papok.....	175
A letartóztatásokkal kapcsolatos összefoglaló és általános jellegű iratok	178
Antal Vince vöröstói plébános letartóztatása	202
Barthos Pál kanonok népbírósi pere	204
Benke Lajos somlóvásárhelyi plébános letartóztatása	215
Berkovits Imre zákányi plébános letartóztatása	217
Bugledits János lesencetomaji plébánoshelyettes letartóztatása	218
Dudás Rudolf kétújfaluai káplán internálási kísérlete.....	221
Felkl Viktor városlődi plébános elleni vádemelés	224
Fonyódi Vilmos bakonyjákói plébánoshelyettes letartóztatása	227
Géczy Lajos lelkész hadifogsága és letartóztatása	228
Gelencsér András kiskomáromi plébános rendőrhatósági felügyelete és letartóztatása	228
Gergely József lelkész internálása	233
Horváth István nemesrádói plébános népbírósi pere	235
Horváth József ráksi plébánoshelyettes letartóztatása	237
Kakas Aladár letartóztatása.....	238
Kalmár Károly taszári plébánoshelyettes és káplánja inzultálása.....	243
Kertész Antal ugodi káplán letartóztatása.....	244
Kovács István alsópáhoki plébános megfélemlítése.....	253
Kovács József sümegsehi káplán ismételt letartóztatása.....	254
Körmendy Lajos zalaszentiváni plébános letartóztatása.....	266
Kurali György kővágóörsi plébánoshelyettes letartóztatása	270
Labancz Medárd OFM búcsúszentlászlói plébános megfélemlítése ...	274



Weg

Láber Miklós zalamerenyei plébános letartóztatása	276
Lesz János csurgói plébános letartóztatása.....	286
Márton Antal gógánfai káplán letartóztatása	293
Mészáros Tibor püspöki titkár másodszori letartóztatása	307
Molnár István tiszteletbeli esperes, plébános letartóztatása.....	311
Nagy József paloznaki plébános rágalalmazása	331
Németh Pál ordacsehi plébánoshelyettes letartóztatása	342
Niemetz Sándor esperes-plébános letartóztatásai	343
Nováky Lajos plébános letartóztatása	359
Pék János plébános megfélemlítései és letartóztatásai	364
Pozsgai János gyékényesi plébánoshelyettes elleni bírósági eljárás ..	380
Rieffling Alajos plébános letartóztatása	382
Schnattner Szigfrid OSB elleni indított néppügyészeti eljárás.....	388
Szentgyörgyi Ignác esperes-plébános letartóztatása.....	395
Tóth Alajos veszprémi egyházmegyes lelkész letartóztatása	396
Dr. Weisz György hittanár rendőri felügyelet alá helyezése.....	398
Hagyó-Kovács Gyula OCist letartóztatása.....	402
V. Iratok hadifogoly- és internálótáborokról, fogházakról és börtönökről	405
A rabok lelki gondozása.....	408
Hadifoglyok, internáltak ügyében tett felszólalások	409
Hadifogolytáborok és internálótáborok állapotáról tett jelentések	412
A veszprémi egyházmegyében található fogházak, fegyházak és internálótáborok felmérése	417
Hazatért hadifoglyok temetése.....	428
VI. Civil internáltak és hadifoglyok ügyében tett kérelmek, közbenjárások	433
Közbenjárás Sulyok Dezső kiszabadítása ügyében.....	436
Közbenjárás Sigray Antal kiszabadítása ügyében	437
Közbenjárás Szelényi Tamás kiszabadítása ügyében	438
Iratok Lányi Jenő és Mihályi Károly kiszabadítása ügyében	439
Levél Szemes István kiszabadítása ügyében.....	443
Közbenjárás Farkas Károly kiszabadítása ügyében.....	443
Közbenjárás Fojt Jenő és Hadarits Imre kiszabadítása ügyében	445
Igazolás Stolpa József fasiszta- és nyilasellenességéről	445
Közbenjárás a letartóztatott ajkacsingervölcsi hívek ügyében	448
Levél a hadifogoly katonaintézeti növendékek ügyében	449
Igazolás Kaposváry György polgármesternek	449
Kérelem Hegyi Lajos internált ügyében a hercegprímáshoz.....	451
Kérelem Blazsek Károly internált ügyében a hercegprímáshoz	453
Kérelem Záhonyi Arzén internált ügyében a hercegprímáshoz	461
Ifjabb Juhász István kérelme internálási ügyében a hercegprímáshoz	462
Kérelem Ádám Endre internált ügyében a hercegprímáshoz	467
Megyesi Schwartz Róbert érdeklődik Simon István tárgyalásáról.....	469
Kérelem Darabos Balázs ügyében a hercegprímáshoz.....	470
Kérelem Kenderesy Ferenc internált ügyében a hercegprímáshoz	473
Fehér Gabriella édesapja kiszabadítása ügyében közbenjárást kér a hercegprímástól	475
Antal József ügyében írt kérelmek	476
Tóth Zsigmond internált ügyében testvére közbenjárást kér Bánáss László veszprémi püspöktől	479
Farkas Vidor OSB útmutatást kér internált fogoly ügyében	483
VII. Menekült és kiutasított egyházi személyek	487
Eperjessy József plébános	505
Gajdos István káplán.....	507



[Handwritten signature]

Kisörsi Pál illésházi plébános	507
Pál Árpád jobbágytelki lelkész.....	508
Szilágyi Gyula hernádtihanyi adminisztrátor.....	508
Horváth M. Flóriána és Szöllősi M. Viktória lévai nővérek.....	509
VIII. Igazoló jelentések plébánosok, káplánok tartózkodási helyeiről.....	511
Bertalan Béla kéthelyi káplán öngazoló jelentése	515
Doroszlai István tótvázsonyi plébánoshelyettes igazolási eljárása.....	516
Gaál Ottó látrányi káplán igazolása.....	519
Horváth István kolontári plébánoshelyettes igazolása.....	522
Kakas Aladár pápateszéri plébános igazolási eljárása.....	523
Magyar János szentgyörgyvári ideiglenes plébánoshelyettes igazolási eljárása.....	529
Osztermann István öngazoló jelentése.....	531
Pesze János tapsonyi káplán igazolása.....	532
Steixner Antal várpalotai plébános igazolási eljárása	533
Walz János kaposvári kórházlelkész igazolása.....	536
IX. Német „telepítések”	539
Papság magatartására vonatkozó elvi kérdések	542
A veszprémi egyházmegyeből kitelepítendő német ajkú lakosok számadatai települések szerint.....	565
Főpapi felszólalások a német ajkú lakosság védelmében.....	570
Esperesi jelentések	575
Ajkarendek	580
Aka	581
Bakonykoppány.....	583
Bakonyszombathely	584
Barcs.....	585
Ganna	585
Herend	599
Hidegkút.....	600
Kislőd	602
Kolontár	616
Magyarpolány.....	618
Márkó	619
Mike.....	620
Miklósi.....	620
Nagytevel.....	623
Románd.....	624
Somogyhárság	629
Szulok.....	630
Városlőd	632
Pro memoria.....	633
Németországi püspökök köszönete Mindszenty József bíborosnak ...	634
X. Körlevelek, köriratok, tiltakozások	637
Mutatók	667
Rövidítések jegyzéke	669
Életrajzi adattár.....	675
Személynévmutató	705
Helynévmutató.....	721



Handwritten signature

Nyilatkozat

Alulírott Dr. Karlinszky Balázs igazgató ezúton nyilatkozom arról, hogy az NKA Közgyűjteményi Kollégiuma „Levéltári évkönyvek és forráskiadványok közzététele” című, 204188/00468. sz. pályázatunk elszámolásához legalább 60 példány erejéig gondoskodtunk elkészült kiadványunk eljuttatásáról a szakmai társintézményekbe, illetve a hasznosulás helye (város, megye) szerinti könyvtárakba.



Dr. Karlinszky Balázs
igazgató

Veszprémi Főegyházmegyei Levéltár

Veszprém, 2018. április 23

